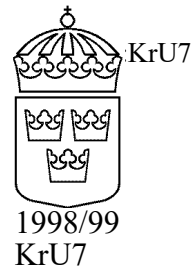

Kulturutskottets betänkande

1998/99:KrU7

Vissa kulturpolitiska frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner från allmänna motionstiden år 1998 om vissa kulturpolitiska frågor.

Utgångspunkterna för den kulturpolitik som staten bör föra tas upp i två motioner. Därvid betonas att staten bör stödja kulturen, inte styra den. Vidare behandlas frågor om omfattningen av det statliga ansvaret för kulturen och dess finansiering, vikten av att det finns flera finansieringskällor, prioriteringen av barn och ungdom m.m.

Utredningar begärs i två motioner. Den ena avser den ekonomiska tillväxten inom kulturnäringsen, den andra stimulans av efterfrågan inom kultursektorn.

Vidare begärs i en motion en komplettering av 1996 års kulturpolitiska mål.

Behovet av etiska regler för sponsring inom kultursektorn behandlas i två motioner.

Olika aspekter på Statens kulturråds verksamhet och medelsfördelning redovisas i två motioner, i vilka begärs olika utredningar och utvärderingar på området.

Slutligen föreslås i en motion att stödet till amatörkulturen skall utredas, medan det i en annan motion begärs stöd till viss amatörkulturorganisation.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Motionerna

1998/99:Kr228 av Inger Segelström och Ingemar Josefsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det bör tillsättas en kulturkommitté.

1998/99:Kr256 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgångspunkterna för kulturpolitiken,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens ansvar på kulturområdet,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturens finansiering.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samhällets stöd till kultursektorn.

1998/99:Kr274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utvidga de kulturpolitiska målen med tillägget ”att verka för en hållbar livsstil som utvecklar förmågan att hantera sitt liv med minskat beroende av myndigheter och snävt marknadstänkande”,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att även enskilda projekt skall vara berättigade till bidrag från Statens kulturråd, om ansökan i övrigt uppfyller villkoren,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kultursponsring,

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Amatörkulturens riksorganisation.

1998/99:Kr275 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att den återkommer med sådana förändringar i regleringsbrev som föranleder ändringar i verksamhetens innehåll i enlighet med vad i motionen anförts,

2. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts ger regeringen i uppdrag att utvärdera hur Kulturrådets medelstilldelning svarar mot den verksamhet som bedrivs på våra institutioner och i fria grupper,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att följa upp och utvärdera Statens kulturråds roll,

17. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts ger regeringen i uppdrag att återkomma med förslag till regler för kultursponsring vilka skyddar kulturutövarna och värnar yttrandefriheten,

23. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att i enlighet med vad i motionen anförts utreda och återkomma med förslag om stimulansåtgärder för efterfrågan av kultur,

25. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att tillsätta en utredning om inrättandet av regionala kulturråd i enlighet med vad i motionen anförts,

34. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts uppdrar åt regeringen att tillsätta en utredning med målsättningen att skapa bättre förutsättningar för amatorkulturen.

Utskottet

Utgångspunkter för kulturpolitiken

I detta betänkande behandlar utskottet motioner i vilka frågor av mera övergripande karaktär inom det kulturpolitiska området tas upp. Två av dessa motioner rör utgångspunkterna för den kulturpolitik som staten bör föra.

I motion 1998/99:Kr256 (m) återkommer Moderata samlingspartiet till de frågor om *utgångspunkter för kulturpolitiken*, om *det statliga ansvaret på kulturområdet* och om *kulturens finansiering* som partiet fört fram de senaste åren (yrkandena 1, 8 och 9).

Motionärerna anför att en kultur som står fri i förhållande till politiska beslutsfattare är en viktig del av ett demokratiskt samhälle. Moderata samlingspartiet vill föra en kulturpolitik som leder till kulturell mångfald och rika möjligheter att välja i ett kulturutbud av hög kvalitet. Kulturpolitikens uppgift är att främja en sådan utveckling, inte att styra människornas val. Fria medier är en av det öppna samhällets viktigaste förutsättningar.

Staten har ett särskilt ansvar för väsentliga delar av det nationella kulturarvet, t.ex. för nationalscenerna, samt vissa arkiv och museer. Ansvar för de teatrar som inte är nationalscener bör enligt motionen på sikt tas över av de regionala huvudmännen. All biblioteksverksamhet utom de statliga forskningsbiblioteken bör vara kommunernas ansvar.

De offentliga bidragen till kulturen kan enligt motionärernas mening inte helt upphöra. Statens insatser på kulturområdet bör dock styras mot verksamheter som har nationellt intresse och som inte skulle komma till stånd utan det statliga stödet. Det statliga ansvaret bör avgränsas och tydliggöras. Kulturstödet bör kanaliseras via många bidragsgivare för att garantera den pluralism som bör vara en utvecklad nations kännetecken. Det måste också slås fast att all kultur inte kan uppbära stöd.

I motionen anføres att högt skatteuttag inom kulturområdet – liksom inom andra områden – leder till att det allmänna genom bidragsgivning får kompensera för det höga kostnadsläget. Väsentliga delar av kulturen blir därmed beroende av ett mecenatskap som bygger på politiska beslut, vilket skapar beroende och osäkerhet.

I motionen förordas att alla anslag i framtiden bör byggas på klara avtal mellan anslagsbeviljande instans och utförande institution.

Kulturen borde enligt motionärernas mening vila på flera finansieringsvägar. I första hand måste de enskilda avgifter vara ett viktigt bidrag till verksamheten. Huvuddelen av kulturutgifterna – ca 75 % – betalas redan i dag av de enskilda människorna. Bidrag kan också komma från företag och institutioner. Det är angeläget att nya möjligheter skapas för alla som önskar bidra till svenskt kulturliv genom kultursponsring. Regeringen bör ta initiativ till en förtydligande lagstiftning när det gäller kultursponsring.

Motionärerna förordar att möjligheter skapas för såväl lokala och regionala kulturfonder som en eller flera centrala fonder. Stiftelsen Framtidens kultur måste återfå sina ursprungliga uppdrag och möjligheter. En motsvarighet till den brittiska National Trust skulle kunna gynna vården av våra kulturmiljöer.

AB Svenska Spel bör enligt motionen delas upp så att de spel som låg hos AB Tiptjänst överläts till idrottsrörelsen och föreningslivet i övrigt på det sätt som beslutades av riksdagen våren 1994. Övriga spel, som tidigare låg hos Penninglotteriet AB, bör överföras till en stiftelse, vars uppgift blir att på olika kulturella verksamheter fördela det överskott som uppkommer.

Motionärerna hävdar att beslut om bidrag oftast kommer via en enda offentlig kanal. Detta hindrar förnyelse och verkar hämmande på utvecklingen. Motionärerna anser att det därför är fel och en fara för kreativitetens möjligheter att ytterligare uppgifter läggs på Statens kulturråd. Än allvarigare blir det då Kulturrådet numera också bereder och handlägger ansökningarna till Stiftelsen Framtidens kultur.

Utskottet konstaterade vid riksmötet 1997/98 att motionärerna i en motsvarande motion utvecklade sin allmänna syn på kulturpolitiken och att partiet vill föra en kulturpolitik som leder till kulturell mångfald och rika möjligheter att välja i ett kulturutbud av hög kvalitet där kulturpolitikens uppgift är att främja en sådan utveckling, inte att styra människors val. Eftersom synpunkterna i motionen i övrigt närmast var av programmatisk karaktär fann utskottet inte skäl att i detta sammanhang närmare diskutera dem (bet. 1997/98:KrU1 s. 26).

Riksdagen tog vid riksmötet 1996/97 ställning till de kulturpolitiska målen och till den långsiktiga inriktningen beträffande den statliga kulturpolitiken (bet. 1996/97:KrU1). Utskottet anser med hänvisning härtill och till det som anfördes vid riksmötet 1997/98 med anledning av ett motsvarande motionsyrkande från Moderata samlingspartiet att riksdagen bör avslå yrkande 1 i den nu aktuella motion Kr256 (m).

Vid riksmötet 1996/97 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande motsvarande det nu aktuella yrkande 8 i motion Kr256 (m) om statens ansvar på kulturområdet med följande motivering (bet. 1996/97:KrU1 s. 43).

Kulturutredningen hade i uppgift att precisera statens ansvar för kulturpolitiken och pröva den statsunderstödda kulturverksamheten från grunden, inbegripet motiven för statens ansvarstagande. Utredningen redovisade inte denna del av sitt uppdrag i form av några sammanfattande preciseringar. Den angav vissa utgångspunkter för en prövning i angivna hänseende, bl.a. genom att markera att det är viktigt att många tar ett direkt och personligt ansvar för kulturen. Det offentliga bör inte göra det som idéburna rörelser eller andra kan göra lika bra eller bättre. Genom en väl fungerande marknad kan andra kulturella intressen tillgodoses, anförde utredningen. Det offentliga ansvar på kulturområdet uttryckte utredningen i förslagen till mål för den nationella kulturpolitiken. Utredningen diskuterade ingående rollfördelningen med tyngdpunkt på frågan om motiven för offentliga åtaganden och frågan om hur ändamålsenligt och nödvändigt det statliga kulturstödet är (SOU 1995:84 s. 93–129, särskilt s. 93 och s. 128).

Utskottet anser att de synpunkter som redovisats av Kulturutredningen är värdefulla för en fortsatt diskussion av frågan om avgränsningen av ansvaret för kulturinsatser mellan stat, landsting, kommun, stiftelser, föreningar, privata institutioner och enskilda personer m.m. Med utgångspunkt i vad som anförts av motionärerna och av Kulturutredningen anser utskottet att det i vart fall för närvarande inte skulle vara en meningsfull resursinsats att söka åstadkomma en sådan precisering av statens ansvar på kulturområdet, som motionärerna efterlyser, i all synnerhet som det av ideologiska skäl knappast torde vara möjligt att få en mer långtgående uppslutning kring ett förslag till en sådan precisering. Liksom hitintills får en prövning ske för de olika sektorerna och, som Kulturutredningen framhållit, med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen.

Även vid följande riksmöte avsåg riksdagen på utskottets förslag ett motsvarande motionsyrkande (bet. 1997/98:KrU1 s. 29–30).

Utskottet vidhåller vad utskottet sålunda anför vid de båda senaste riksmötena i dessa avseenden och avstyrker motion Kr256 (m) yrkande 8.

De synpunkter på kulturens finansiering som anförts i motionen – sedda i samband med Moderata samlingspartiets förslag under de tre senaste åren till

minskad medelsanvisning till kultursektorn – innebär att motionärerna menar att alltför stor del av kulturverksamheten gjorts beroende av offentliga bidrag. Kulturutskottet vill – liksom vid föregående riksmöte – med anledning av denna ståndpunkt anföra följande. Genom den nya budgetprocessen har riksdagen fått möjlighet att fastställa riktlinjer för regeringens budgetberedning under kommande år. Det sker en övergripande prövning av hur stora de statliga utgifterna bör vara inom olika utgiftsområden. Självfallet är det inte möjligt att från ett år till ett annat mera väsentligt skära ner de statliga kulturutgifterna utan att kulturverksamheten tar skada eller att landstingens och kommunernas planering rubbas. Det är dock nödvändigt att statsmakterna – lika väl som kommunerna och landstingen – i varje enskilt fall prövar utgiftsbehovet, särskilt då det gäller krav på helt nya stödformer. Lösningen kan bli att äldre statliga åtaganden omprövas, då nya åtaganden bedöms vara mera angelägna.

Utskottet kan dela motionärernas allmänna uppfattning att mångfald och förnyelse inom kulturområdet främjas om statligt stöd fördelas av flera, fristående instanser. Däremot gör utskottet en annan bedömning än motionärerna då det gäller de nuvarande förhållandena. Kulturrådet fördelar medel inom olika konstområden efter förslag av referens- och arbetsgrupper. Statligt kulturstöd fördelas också av andra organ än Kulturrådet, bl.a. Konstnärsnämnden och inom den Bildkonstnärnsfonden och olika arbetsgrupper, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Svenska Filminstitutet och Svenska institutet. Frågan om att låta stöd som nu fördelas av Kulturrådet fördelas på annat sätt får prövas i det enskilda fallet, då konkreta krav framställs därom.

Utskottet hänvisar vidare till tidigare betänkanden i vilka frågan om tillskapande av fonder behandlats, bl.a. en s.k. dubbleringsfond, en svensk National Trust, en stiftelse med medel från överskottet av vissa spel som nu bedrivs av Svenska Spel AB, m.m. (bet. KrU 1985/86:18 s. 17–19, 1989/90:KrU17 s. 19, bet. 1994/95:KrU15 s. 22–23, bet. 1996/97:KrU1 s. 46 och 156 samt bet. 1997/98:KrU1 s. 30–33).

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion Kr256 (m) yrkande 9 om kulturens finansiering.

I motion Kr272 (kd) framhålls bl.a. att det krävs vissa *basstrukturer för kulturell frihet och utveckling*. Staten bör därför ta ett grundläggande ansvar för det kulturella stamnätet; en kulturell infrastruktur bör finnas. Förutom nationalinstitutionerna skall denna struktur innefatta regionala stödjepunkter som inom sina områden visat god kvalitet, både ur ett nationellt och ett internationellt perspektiv. Det offentliga stödet bör *prioritera* kultur för *barn och ungdomar*. Vidare bör utgångspunkten för det statliga stödet vara att det är *stödjande och inte styrande*. Även näringslivet har ansvar för och glädje av ett rikt utvecklat kulturliv. Långsiktiga och väl genomtänkta sponsorsavtal kan bidra till en positiv utveckling för både kulturen och näringslivet. Motionärerna hemställer om ett uttalande av riksdagen i dessa frågor (yrkande 1).

Utskottet konstaterar i fråga om många av de aspekter på kulturpolitiken som anförs i motion Kr272 (kd) att de är grundläggande för t.ex. de av riksdagen år 1996 antagna kulturpolitiska målen och för besluten vid samma tillfälle om inriktningen på de framtida insatserna på olika kulturområden.

Det gäller bl.a. ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån, statens ansvar för att bidra till en regional, kulturell infrastruktur, prioriteringen av barn och ungdomar, m.m. Utskottet anser att det inte är nödvändigt att riksdagen gör ett sådant uttalande som begärs i motionen, varför dess yrkande 1 avstyrks.

Ekonomisk tillväxt inom kulturnäringen m.m.

I motion 1998/99:Kr228 (s) anføres att kulturens betydelse för ekonomisk tillväxt blir allt tydligare både i ett globalt och ett nationellt perspektiv. Trots detta saknas det en ekonomisk och näringslivsinriktad analys av kulturpolitiken inom svensk forskning om kulturpolitiken och inom utvärderingen av verksamheten på kulturområdet. Detta gäller till exempel den svenska musikens betydelse i exportsammanhang. Avsaknaden av kunskapsuppbyggnad tyder enligt motionen på bristande förståelse för kulturområdets potential. Det saknas också en samordnad politik för att stödja kulturnäringen, som formellt sett lyder under många departement.

Motionärerna påpekar att systematiska studier numera har påbörjats i flera av EU-länderna av hur politik som stödjer kulturnäringen kan ge förutsättningar för tillväxt och nya arbetstillfällen. Dessa studier har ofta tagit sin början i en kartläggning, där man kunnat konstatera att kulturnäringen har en mer positiv tillväxt än många andra branscher.

Motionärerna föreslår att en särskild kommitté skall få i uppdrag att arbeta fram en samlad strategi för att ytterligare öka antalet arbetstillfällen och för en *ekonomisk tillväxt inom kulturnäringen*. Kommittén skall påvisa befintliga hinder för tillväxten och föreslå möjliga sätt att stimulera den. Kommittén bör kartlägga kulturnäringens ekonomiska värde och göra en utvärdering av hur den nuvarande statliga politiken påverkar och styr utvecklingen inom kulturnäringen.

Utskottet har i sina budgetbetänkanden åren 1996 och 1997 (bet. 1996/97:KrU1 s. 38 och bet. 1997/98:KrU1 s. 25–26) instämt i den bedömning som Kulturutredningen gjorde i sitt betänkande när det gäller kulturens roll för den regionala och lokala utvecklingen (SOU 1995:84 s. 48). Kulturens betydelse har ökat som kreativitetsutlösande källa, identitetsskapande kraft, lokaliseringsfaktor, arbetsmarknad och turistattraktion. Utskottet har i sammanhanget framhållit att det i principiellt hänseende inte råder någon motsättning mellan det förhållandet att kulturen har ett egenvärde och det förhållandet att den har betydelse som lokaliseringsfaktor och drivkraft för den ekonomiska utvecklingen.

Utskottet erinrar om att riksdagen under våren 1998 tog ställning till en rad förslag i regeringens proposition 1997/98:62 som syftar till att främja den regionala tillväxten (bet. 1997/98:AU11, rskr. 1997/98:204). Utgångspunkten för förslagen var att den ekonomiska tillväxten i landet kan öka om den tillväxtpotential som finns i alla regioner bättre tas till vara. Ett program antogs för utarbetande av regionala tillväxtavtal. Regionerna skall föreslå vilka statliga medel som bör samordnas, vilka arbets- och beslutsformer som skall prövas och hur en ökad flexibilitet i medelsanvändningen skall uppnås. Avtalen skall vara treåriga. De första avtalen beräknas träda i kraft år 2000.

Kulturprojekt kan ingå i tillväxtavtalen. Bland de tolv myndigheter, som fått regeringens uppdrag att delta i arbetet med tillväxtavtalen och vars verksamhet enligt regeringens bedömning är särskilt viktig för tillväxten i regionerna, finns Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Statens kulturråd.

Kulturdepartementet och Näringsdepartementet har under år 1998 utarbetat och publicerat en informationsskrift, Kultur för regional tillväxt. Syftet med skriften är att informera dem som arbetar med tillväxtavtalen om de möjligheter till regional utveckling och ökad välfärd som satsningar på kulturområdet kan ge.

Regeringen bedömde i proposition 1997/98:62 att kulturen är en betydelsefull faktor för regional utveckling. Genom att utnyttja modern informationsteknologi borde avståndet mellan regioner med olika förutsättningar kunna överbryggas när det gäller tillgång till ett brett kulturutbud. Av de regionalpolitiska medlen avsattes 30 miljoner kronor till en särskild satsning under en treårig försöksperiod med början år 1998 för att utveckla ny teknik som ökar tillgängligheten till främst det institutionella kulturutbudet och det gemensamma kulturarvet, men även till det fria kulturlivet. Medlen disponeras av Kulturrådet. Målet för bidragsgivningen skall vara att projekten skall ge långsiktiga effekter. Det kan tilläggas att även de medel som länsstyrelserna disponerar under det regionalpolitiska anslaget kan användas för finansiering av kulturpolitiska satsningar.

I sammanhanget bör nämnas att Expertgruppen (B 1981:03) för studier i offentlig ekonomi, ESO, under år 1998 beställt en utredning om den svenska musikindustrins förutsättningar, utveckling och samhällskonsekvenser. I studien skall kartläggas musikexportens utveckling under en längre tid, fördelningen på olika sorters musik och marknader, förhållandet till försäljningen på hemmamarknaden, framtidsutsikter m.m. Orsaker till den stora musikexporten skall beskrivas, t.ex. utbildning, tekniskt kunnande, juridiska förhållanden, marknadsföring, kulturpolitik m.m. Studien skall också omfatta konsekvenser av musikexporten när det gäller t.ex. sysselsättning, inkomstfördelning, inflytande från internationella företag och konjunkturpåverkan. Studien beräknas vara avslutad under våren 1999.

Utskottet instämmer i vad som anförs i motionen om att kulturen och kulturnäringen kan ha stor betydelse för ekonomisk tillväxt. Insikten om detta förhållande växer och – som utskottet redovisat – pågår för närvarande en studie av den svenska musikindustrin. Det är utskottets förhoppning att denna skall följas av andra analyser och utvärderingar av kulturnäringarna, särskilt som kulturens betydelse för den regionala tillväxten numera uppmärksammas i ökad utsträckning, t.ex. i regionalpolitiska sammanhang. Utskottet förutsätter att ansvariga departement samverkar i dessa frågor och att ansvariga för högskoleforskning och sektorsforskning bidrar till att kunskapsuppbyggnaden ökar.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att det inte är nödvändigt med en särskild utredning om kulturnäringens tillväxtmöjligheter för att de i motionen berörda aspekterna på kulturnäringen skall uppmärksammas. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionen.

I motion Kr275 (v) efterlyses åtgärder för att stimulera *efterfrågan inom kultursektorn*, bl.a. ökade beställningar från den offentliga sektorn av teater och musik och översyn av skattereglerna. Regeringen bör få i uppdrag att utreda och lägga fram förslag om stimulansåtgärder för en ökad efterfrågan på kultur (yrkande 23).

Vid riksmötet 1997/98 behandlade utskottet regeringens förslag i proposition 1997/98:87 om åtgärder för att förbättra konstnärernas villkor och möjligheter att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet (bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:303). I propositionen aviserade regeringen att förslag skulle föreläggas riksdagen i budgetpropositionen för år 1999 om olika bidragsökningar för att bl.a. stimulera efterfrågan på kultur i olika former. Under hösten 1998 har riksdagen beslutat om ökade bidrag bl.a. till lokala musikarrangörer och fria teater- och musikgrupper, till utgivning och distribution av litteratur, till utställningsverksamhet och till olika former av stöd som går till enskilda konstnärer (prop. 1998/99:1 utg.omr. 17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55). Regeringsförslagen i proposition 1997/98:87 och i budgetpropositionen för år 1999 grundades på resultaten av arbetet inom flera utredningskommittéer.

Utskottet anser att det för närvarande inte behövs någon ytterligare utredning om konstnärernas villkor m.m., varför motion Kr275 (v) yrkande 23 avstyrks.

De kulturpolitiska målen

Miljöpartiet föreslår i motion Kr274 en komplettering av de kulturpolitiska målen. Enligt förslaget skall ett nytt mål för kulturpolitiken vara "att verka för en hållbar livsstil som utvecklar förmågan att hantera sitt liv med minskat beroende av myndigheter och snävt marknadstänkande" (yrkande 3).

Vid riksmötena 1996/97 och 1997/98 har utskottet avstyrkt motsvarande yrkanden (senast i bet. 1997/98:KrU1 s. 25). Det är enligt utskottets mening angeläget att 1996 års nationella kulturpolitiska mål gäller under en längre tid så att de får genomslagskraft på samma sätt som blev fallet med 1974 års mål. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill det nu aktuella motionsyrkandet.

Sponsring

I två motioner, Kr274 (mp) och Kr275 (v), tas upp frågan om behovet av etiska regler för sponsring.

I motion Kr274 (mp) anfördes att många kulturinstitutioner har utvecklat ett samarbete med olika sponsorer, när samhällets stöd inte räckt till. Även om sponsringen kan vara ett värdefullt komplement, kan den också innebära ett hot mot kulturens fria röst. De regler som finns i Föreningen Kultur och Näringslivs publikation "ABC om kultursponsring" bör kompletteras med statligt fastställda etiska regler för kultursponsring (yrkande 17).

Även i motion Kr275 (v) framhålls att bristen på medel tvingar kulturskaparna att söka nya lösningar på finansieringsproblemen, vilket enligt motionärernas mening indirekt kan kväva skapandet och yttrandefriheten. Det är

därför ytterst viktigt att samhället reglerar vilka former av bidragsgivning som kan accepteras för en statsunderstödd verksamhet, när det gäller eventuella krav på motprestationer m.m. Regeringen bör få i uppdrag att ta fram sådana regler för kultursponsring som skyddar kulturutövarna och värnar yttrandefriheten (yrkande 17).

Som redovisas i motionerna har regler för sponsringsverksamhet utarbetats av Föreningen Kultur och Näringsliv. Medlemmar i föreningen är både företag och kulturinstitutioner.

Sponsring är en kompletterande finansieringsform för bl.a. kulturinstitutioner. Sponsring tillkommer genom ett avtal mellan två parter som skall få en ömsesidig nytta av avtalet. I likhet med vad som anförs i motion Kr274 (mp) anser utskottet att sponsring kan vara ett värdefullt komplement till ordinarie finansiering av kulturverksamhet. Den kan t.ex. underlätta internationellt samarbete och kulturutbyte mellan institutioner och bidra till att institutioner kan genomföra satsningar utöver den ordinarie verksamheten.

Utskottet har vid tidigare riksmöten behandlat frågan om sponsring av kultur och därvid inte varit berett att – utöver vad som för kulturinstitutionernas räkning följer av de kulturpolitiska målen – förorda någon särskild reglering av sponsringen. Utskottet har därvid uttalat att det självfallet ligger i institutionernas eget intresse att inte skada sitt anseende genom att ingå olämpliga sponsringsavtal (bet. 1996/97:KrU1 s. 48 och bet. 1997/98:KrU1 s. 34).

Utskottet har alltjämt samma inställning till frågan om sponsring som vid föregående riksmöten och anser att det inte heller nu är påkallat att riksdagen begär något förslag från regeringen i enlighet med motionsyrkandena. De avstyrks därför.

Statens kulturråds verksamhet m.m.

I motion Kr274 (mp) yrkas att *enskilda projekt* bör vara *berättigade till bidrag från Statens kulturråd* om ansökan i övrigt uppfyller villkoren (yrkande 8). Motionärerna anser att förverkligandet av nya idéer kan försvåras och hämmas om bidrag endast kan ges till institutioner, föreningar och grupper.

Utskottet har vid behandlingen av motsvarande motionsyrkanden vid tidigare tillfällen erinrat om att Kulturrådet enligt sin instruktion (1988:676) handlägger ärenden om statliga bidrag till kulturell verksamhet i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet (bet. 1997/98:KrU1 s. 48–49). Kulturrådet handlägger inte ärenden om utbildning eller om ersättning eller bidrag av stipendietyp till enskilda yrkesutövare inom kulturområdet. Enligt förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål får Kulturrådet lämna statsbidrag till kulturella ändamål och besluta om villkor för bidragen. Enligt den praxis som utbildats i rådets verksamhet delas bidrag inte ut till enskilda.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionsyrkandet bör avslås av riksdagen.

Vänsterpartiet betonar i motion Kr275 vikten av att de *regleringsbrev* som utfärdas för Kulturrådets bidragsfördelning står väl i överensstämmelse med riksdagens beslut. De medel som anvisats av riksdagen inom en ram bör

fördelas. Regeringen bör enligt motionen ges i uppdrag att återkomma till riksdagen i de fall där det förekommer förändringar i regleringsbrev som medför ändringar i verksamhetens innehåll (yrkande 1).

Vid föregående riksmöte behandlade utskottet ett motsvarande motionsyrkande och gav en utförlig redovisning av bestämmelserna i regeringsformen och budgetlagen (1996:1059) om finansmakten och om konstitutionsutskottets granskning av regeringsärendenas handläggning (bet. 1997/98:KrU1 s. 45–47). Utskottet redovisade också fackutskottets medverkan i konstitutionsutskottets årliga uppföljning och granskning av vad regeringen gjort med anledning av riksdagens beslut (se senast kulturutskottets yttr. 1998/99:KrU1y och konstitutionsutskottets bet. 1998/99:KU10). Utskottet hänvisar till vad som anfördes om regleringsbrev m.m. i utskottets ovan angivna betänkande vid riksmötet 1997/98 och föreslår att riksdagen avslår det nu aktuella motionsyrkandet.

I motion Kr275 (v) anförs vidare att Kulturrådet har stor makt och stort ansvar när det gäller att fördela de statliga medlen på ett rättvist sätt. Regeringen bör mot denna bakgrund få i uppdrag att *utvärdera* hur *Kulturrådets medelsfördelning* stämmer överens med gällande förordning och hur den svarar mot den verksamhet som bedrivs på institutioner och i fria grupper (yrkande 2). Enligt motionen bör regeringen även följa upp och utvärdera Kulturrådets roll i fråga om sådan kartläggning, informationsinhämtande och kunskapsuppbyggnad som behövs för att åstadkomma en geografiskt rättvis fördelning av medel i enlighet med de kulturpolitiska målen (yrkande 3).

Kulturutredningen tog i sitt betänkande (SOU 1995:84) ställning till ansvarsfördelning och organisation mellan de statliga myndigheterna och institutionerna inom kulturområdet. Utredningen betonade därvid att en utveckling av mål- och resultatstyrning inom kulturområdet krävde tydliga mål och en utvecklad uppföljnings- och utvärderingsverksamhet. Utredningen föreslog vissa ändringar beträffande Statens kulturråds verksamhet i dessa avseenden.

Riksdagen beslöt hösten 1996 att godkänna regeringens förslag till övergripande mål för Statens kulturråd (prop. 1996/97:1 utg.omr. 17, bet. 1996/97:KrU1 s. 153–154, rskr. 1996/97:129). I samma betänkande behandlade utskottet även den kulturpolitiska propositionen, i vilken regeringen utvecklade sin syn på Kulturrådets roll och ansvar (prop. 1996/97:3 s. 203–206). De godkända målen för Kulturrådet är att

- genom bidragsgivning, information, samverkan och andra åtgärder främja konstnärlig och kulturell förnyelse, främja kulturarvet och bruket av det inom konstarterna, folkbiblioteksväsendet och museerna samt vidga delaktigheten i kulturlivet och stimulera eget skapande,
- bidra till att utveckla samspelet mellan de statliga, regionala och kommunala insatserna i syfte att slå vakt om en nationell kulturpolitik, främja kulturell mångfald och geografiskt jämlik fördelning av kulturutbudet,
- verka för att kulturpolitiska aspekter på utvecklingen beaktas inom andra samhällsområden,

- främja kulturpolitisk utvecklingsverksamhet samt förbättra metoderna för uppföljning och utvärdering av kulturpolitiken i syfte att öka och sprida den samlade kunskapen inom kulturområdet.

Regeringen redovisar varje år i budgetpropositionen sin bedömning av hur Kulturrådets, liksom andra myndigheters, verksamhet svarar mot uppställda, övergripande mål. Dessutom redovisas dels resultatinformation, dels regeringens slutsatser under de olika anslag som disponeras av Kulturrådet. Detta system för redovisning av regeringens bedömningar har tillämpats fr.o.m. budgetpropositionen för budgetåret 1997. Systemet med mål- och resultatstyrning inom Kulturdepartementets verksamhetsområde är fortfarande under utveckling och regeringens bedömning i budgetpropositionerna av resultatinformationen har i vissa avseenden hittills varit relativt knapphändig.

I Kulturrådets uppgifter ingår att göra systematiska uppföljningar och utvärderingar av de olika sektorer som hör till Kulturrådets verksamhetsområde. Som exempel kan nämnas att en uppföljnings- och utvärderingsrapport nyligen publicerats om musikteatern i landet (Rapport från Statens kulturråd 1998:4) och att en systematisk uppföljning och utvärdering inletts om de regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutionerna. På grundval av sådana uppföljningar och utvärderingar kan måluppfyllelsen och effekterna av bidragsfördelningen följas och bedömas av Kulturrådet och regeringen.

Med anledning av motionsyrkandena vill utskottet också erinra om att riksdagen, på utskottets förslag, hösten 1996 begärde att en skyndsamt utredning skulle göras av den regionala fördelningen av de statliga bidragen (bet. 1996/97:KrU1 s. 64–65, rskr. 1996/97:129). Regeringen har uppdragit åt de berörda statliga myndigheterna att redovisa den regionala bidragsfördelningen inom resp. område. Kulturrådet har dessutom fått i uppdrag att sammanställa och analysera redovisningarna från andra myndigheter och institutioner. Redovisningar av de dittillsvarande resultaten av uppdragen har lämnats av regeringen i budgetpropositionerna för åren 1998 och 1999. Kulturrådet har nyligen publicerat vissa resultat och siffermaterial i serien *Kulturen i siffror* (1998:2) för att ge det framtagna materialet en vidare spridning.

Mot bakgrund av det redovisade vill utskottet framhålla att det ännu är för tidigt att göra en större utvärdering av Kulturrådets verksamhet under åren efter det att övergripande mål för myndigheten beslutades hösten 1996. Utskottet anser vidare att det generella uppföljnings- och utvärderingsuppdrag som Kulturrådet har inom sitt verksamhetsområde och den successiva utvecklingen av mål- och resultatstyrningen inom kulturområdet bör få som resultat att riksdag och regering framgent kommer att få bättre underlag för mera ingående bedömningar av måluppfyllelse m.m. inom de många sektorer som hör till Kulturrådets verksamhetsområde.

Utskottet föreslår att riksdagen med hänvisning till vad utskottet anfört avslår motion Kr275 (v) yrkandena 2 och 3 om utvärderingar av Kulturrådets roll och verksamhet.

I motion Kr275 (v) hemställs om en utredning om inrättande av *regionala kulturråd* (yrkande 25). Sådana regionala kulturråd skall enligt motionärernas mening sköta en del av den medelsfördelning som i dag handhas av Kulturrådet. I sådana regionala råd bör ingå representanter för arrangörer och

kulturarbetare. Rådets beslut bör fattas med utgångspunkt i en dialog med publik, arrangörer och kulturarbetare. De regionala kulturråden skall även kunna ge arrangörer experthjälp och vägledning vid valet av kultur. Centumbildningarnas roll bör beaktas i sammanhanget.

Utskottet erinrar om att riksdagen år 1996 beslöt att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skall pågå i Kalmar, Gotlands och Skåne län under tiden den 1 juli 1997–den 31 december 2002 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77). Sedan den 1 juli 1998 beslutar de regionala självstyrelseorganen om fördelning av vissa kulturpolitiska medel till regionala kulturinstitutioner (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:KrU1, rskr. 1997/98:97 och prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55). Medlen används enligt förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Försöksverksamheten omfattar bidrag till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner inklusive länsmusikinstitutioner, regionala museer och länsbibliotek. Verksamheten omfattar inte den del av statsbidraget som avser riktade bidrag. En parlamentarisk kommitté (dir. 1997:80) har tillsatts för att följa upp och utvärdera verksamheten samt utforma förslag om den framtida regionala organisationen. Kommittén skall redovisa sina överväganden och förslag senast den 1 oktober 2000.

Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa resultaten av pågående försöksverksamhet med regional fördelning av kulturpolitiska medel och avstyrker motion Kr275 (v) yrkande 25.

Amatörkultur

Enligt motion Kr274 (mp) kan Amatörkulturens riksorganisation hjälpa till att överbrygga klyftan mellan folkbildning och kultur, då studieförbundens engagemang och kompetens försvagats under senare år. Motionärerna anför vidare att amatörkulturen i dag präglas av stor vitalitet och att den utgör en bärande del av kulturlivet. I spänningsfältet mellan amatörism och professionalism växer nyskapandet. Mot denna bakgrund föreslås att Amatörkulturens riksorganisation skall få ett utifrån verksamhetens omfattning rimligt stöd av samhället (yrkande 37).

Amatörkulturen bör enligt motion Kr275 (v) ges bättre förutsättningar. Enligt motionärernas mening har amatörkulturen ett egenvärde. Amatörkulturlivet och den professionella kulturen befruktar varandra. Amatörkulturen och villkoren för människors eget skapande bör belysas. En utredning bör göras om samspelet, rollerna och resursfördelningen mellan folkbildningen – som får statligt bidrag från ett eget anslag – amatörkulturorganisationerna och kulturinstitutionerna. Vidare bör införande av ett stöd till beställning av kompositioner och dramatiska verk för amatörkulturen övervägas. I utredningen bör även ingå frågan om ungdomsbandens behov av repetitionslokaler. Regeringen bör efter utredning av dessa frågor återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder (yrkande 34).

Utskottet vill inledningsvis erinra om att ett av de kulturpolitiska målen är att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande (se bet. 1996/97:KrU1 s. 41). Folkbild-

ningens betydelse i arbetet för att förverkliga de kulturpolitiska målen markerades vid föregående riksmöte då riksdagen godkände att ett nytt syfte med statsbidraget till folkbildningen infördes, nämligen att statsbidraget skall bidra till att bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet och främja kulturupplevelser och eget skapande (prop. 1997/98:115, bet. 1997/98:KrU17, rskr. 1997/98:258).

Under anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete beräknas medel för statligt bidrag till centrala amatörorganisationer för deras riksorganisationers verksamhet. Enligt regeringens regleringsbrev för budgetåret 1999 disponerar Kulturrådet 5 943 000 kronor för ändamålet under en särskild anslagspost. Det åligger således Kulturrådet att besluta om fördelningen av medlen.

Kulturrådet gjorde under åren 1997 och 1998 en översyn av bidraget till de centrala amatörorganisationerna (rapporten Översyn av bidraget till centrala amatörorganisationer m.fl., mars 1998). Syftet med översynen var att ge en bild av hur stödet fungerat, dess utveckling relaterat till organisationernas verksamhet samt hur organisationerna förändrats över tiden. Riktlinjer och bidragsvillkor analyserades i relation till kulturpolitiska prioriteringar och organisationernas önskemål. I rapporten presenterades de 21 organisationer som fick bidrag budgetåret 1994/95. Det anfördes som rimligt att man inom de begränsade resurser som stod till buds skulle prioritera driftbidrag till organisationer med verksamhet direkt riktad till amatörer framför bidrag till "organisatoriska överbyggnader av olika slag". De statsbidragsberättigade organisationerna skulle själva avgöra i vilken grad och i vilka former de med egna resurser skulle gå samman för att gemensamt lösa olika uppgifter. I rapporten redovisades att statsbidraget, som utgår i form av driftbidrag och projektbidrag, är ett viktigt medel i det kulturpolitiska arbetet. Det stärker det regionala kulturlivet i hela landet, medverkar till ett vidgat deltagande i kulturlivet och främjar ett ökat internationellt kulturutbyte och kulturpolitiskt samarbete. I rapporten betonas att översynen ger en bild av viktiga och stabila organisationer som väl förvaltar och utvecklar sina roller i det praktiska kulturpolitiska arbetet.

Utskottet vill även redovisa att statligt bidrag under anslaget A 2 lämnas till tjänster som länskonstnär (ibland benämnda länskonsulenter). Bidraget permanentades budgetåret 1997 och har därefter byggts ut. Syftet med stödet är bl.a. att höja kvaliteten inom amatörkulturen och att stimulera barns och ungdomars intresse för konst och kultur.

En del av det statliga stödet till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner utgår i form av riktade bidrag. Dessa bidrag skall bl.a. gälla arbete för att nå nya publikgrupper och samverka mellan professionella och amatörer.

Av denna redovisning framgår att statsmakterna lämnar olika former av stöd till amatörkulturen och dess organisationer samt till folkbildningsverksamheten. Detta visar att statsmakterna värdesätter deras medverkan i arbetet med att uppnå de nationella kulturpolitiska målen, bl.a. det mål som rör människors möjligheter till delaktighet i kulturen och till eget skapande. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att det inte är påkallat med någon utredning om stödet till amatörkulturen, varför motion Kr275 (v) yrkande 34 avstyrks.

Vidare har utskottet redovisat att uppgiften att fördela medel till amatörorganisationer ankommer på Kulturrådet, som har den nödvändiga överblicken på området. Utskottet avstyrker därmed motion Kr274 (mp) yrkande 37 om ett uttalande om bidrag till viss amatörokulturorganisation.

1998/99:KrU7

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *utgångspunkter för kulturpolitiken*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr256 yrkande 1,
res. 1 (m)
2. beträffande *det statliga ansvaret för kulturpolitiken samt kulturens finansiering*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr256 yrkandena 8 och 9,
3. beträffande *basstrukturer för kulturell frihet och utveckling m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr272 yrkande 1,
res. 2 (kd)
4. beträffande *ekonomisk tillväxt inom kulturnäringsen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr228,
5. beträffande *efterfrågan inom kultursektorn*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 23,
res. 3 (v)
6. beträffande *de kulturpolitiska målen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 3,
res. 4 (mp)
7. beträffande *regler för sponsring*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Kr274 yrkande 17 och 1998/99:Kr275 yrkande 17,
8. beträffande *bidrag från Statens kulturråd till enskilda projekt*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 8,
9. beträffande *regleringsbrev*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 1,
res. 5 (v)
10. beträffande *utvärdering av Statens kulturråds medelsfördelning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkandena 2 och 3,
res. 6 (v)
11. beträffande *regionala kulturråd*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 25,
res. 7 (v)
12. beträffande *utredning om stödet till amatörkulturen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 34,
res. 8 (v)
13. beträffande *bidrag till viss amatörokulturorganisation*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 37.

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Dan Kihlström (kd), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Roy Hansson (m) och Willy Söderdahl (v).

1. Utgångspunkter för kulturpolitiken (mom. 1)

Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Utgångspunkter för kulturpolitiken som börjar med "Utskottet konstaterade" och slutar med "aktuella motion Kr256 (m)" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med vad som anförs i motion Kr256 (m) att det är nödvändigt att poängtera att det är skillnad på kultur och kulturpolitik. Kulturen ger upplevelser, identitet, samhörighet, uttrycksmöjligheter och är ett viktigt inslag i människors liv. Ökat internationellt utbyte och nya medier ger nya förutsättningar och även nya uttrycksformer. Kulturen frodas i fler och mer varierade former än förr. Mångfalden har ökat och de nya medierna ger fler möjlighet att ägna sig åt konstnärliga uttrycksformer. Ytrandefriheten ökar.

Kulturdebatten handlar i dag mer om resurser och nedläggningar, mindre om innehåll och kvalitet. Politiker skall inte styra innehållet men politiker ger i dag i praktiken ofta de förutsättningar och ramar inom vilka kulturen kan utvecklas.

Utskottet anser – i likhet med motionärerna bakom motion Kr256 (m) – att en kultur som står fri i förhållande till politiska beslutsfattare är en viktig del av ett demokratiskt samhälle. Kulturskaparna bör på eget initiativ ta upp de problem de vill belysa.

Kulturpolitiken skall leda till kulturell mångfald och rika möjligheter att välja i ett kulturutbud av hög kvalitet. Kulturpolitikens uppgift är att främja en sådan utveckling, inte att styra människornas val. Kulturpolitiken skall utgå från att utvecklingen inom de nya medierna innebär möjligheter och är till gagn för kulturen. Kulturpolitiken skall inte innebära att ett offentligt inflytande styr vad som kommer människorna till del. Fria medier är en av de öppna samhällets viktigaste förutsättningar. En satsning på IT inom kulturområdet kan ge stora möjligheter att utveckla nya arbetsformer och öka tillgängligheten till kulturarvet. IT ger möjlighet till kommunikation i ständigt nya former, vilket kan bredda demokratin. Biblioteken har en viktig roll i breddningen av IT-användningen.

En god förankring i den egna kulturen ger nödvändig trygghet för alla. För invandrare är det också väsentligt att få förtrogenhet med det nya landets kultur för att de skall kunna finna sig till rätta i det nya landet. Skolan måste ge alla en grundläggande förståelse för kulturvärden och för möjligheterna att delta i kulturlivet.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Kr256 (m) yrkande 1 som sin mening bör ge regeringen till känna vad utskottet anfört om utgångspunkterna för den kulturpolitik som bör föras.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utgångspunkter för kulturpolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr256 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1998/99:KrU7
Reservationer

2. Basstrukturer för kulturell frihet och utveckling m.m. (mom. 3)

Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Utgångspunkter för kulturpolitiken som börjar med "Utskottet konstaterar i" och slutar med "I avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion Kr272 (kd) om att kommunernas stöd till kulturverksamheten även i framtiden kommer att vara av grundläggande betydelse för de offentliga kulturinsatserna. Det mesta som sker inom kulturlivet har lokal förankring och finansiering. Även de regionalt ansvariga har ett ansvar för att kulturen skall nå ut till alla delar av regionerna. Det är dock naturligt att en koncentration av kulturevenemang sker till de större städerna.

Som anförs i motionen krävs det vissa basstrukturer för en kulturell frihet och utveckling. I ett kulturens infrastrukturnät ingår både nationalinstitutioner och regionala, kulturella stöddepunkter av god kvalitet sett både i ett nationellt och ett internationellt perspektiv.

Det statliga bidraget till kulturen skall stödja både god kvalitet och ökad mångfald och delaktighet. Barn och ungdom bör prioriteras inom det offentliga stödet till kulturen. De statliga bidragen skall vara stödjande, inte styrande.

Sponsring bör vara till glädje och nytta både för den som sponsrar och den som får del av sponsorsmedlen. Genom långsiktiga och genomtänkta sponsorsavtal kan en positiv utveckling av kulturlivet främjas.

Vad utskottet här anfört om utgångspunkterna för kulturpolitiken bör riksdagen med bifall till motion Kr272 (kd) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *basstrukturer för kulturell frihet och utveckling m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr272 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Efterfrågan inom kultursektorn (mom. 5)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ekonomisk tillväxt inom kulturnärings m.m. som börjar med "Vid riksmötet" och slutar med "23 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion Kr275 (v) att konstnärernas försörjning i största möjliga mån skall baseras på ersättning i direkt anslutning till utfört arbete. Trots att kulturarbetarna inte saknar ar-

betsuppgifter har många av dem svårt att försörja sig på inkomsten av utfört arbete.

Utskottet anser att åtgärder bör vidtas för att stimulera efterfrågan inom kultursektorn, bl.a. genom ökade möjligheter för den offentliga sektorn att beställa teater och musik. Som anförs i motionen skulle en annan väg kunna vara att se över skatteregler av betydelse i frågan. Riksdagen bör med bifall till motion Kr275 (v) yrkande 23 som sin mening ge regeringen till känna att en översyn bör göras av hur efterfrågan på kulturarbetarnas verksamhet skall stimuleras och att regeringen därefter bör förelägga riksdagen förslag i frågan.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *efterfrågan inom kultursektorn*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. De kulturpolitiska målen (mom. 6)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken De kulturpolitiska målen som börjar med "Vid riksmötena" och slutar med "aktuella motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är väl motiverat att komplettera 1996 års kulturpolitiska mål med ett nytt mål i enlighet med förslaget i motion Kr274 (mp) yrkande 3, nämligen "att verka för en hållbar livsstil som utvecklar förmågan att hantera sitt liv med minskat beroende av myndigheter och snävt marknadsstänkande". Detta bör riksdagen med bifall till motionsyrkandet som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *de kulturpolitiska målen*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr274 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Regleringsbrev (mom. 9)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Statens kulturråds verksamhet m.m. som börjar "Vid föregående" och slutar med "aktuella motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill – i likhet med vad som anförs i motion Kr275 (v) – betona vikten av att de regleringsbrev som regeringen utfärdar väl står i överensstämmelse med riksdagens beslut och att anvisade medel under ett anslag fördelas till olika ändamål på det sätt som riksdagen avsett. Riksdagen bör med bifall till motionens yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna att regeringen bör återkomma till riksdagen i de fall där fördelningen av medel i regleringsbreven kan föranleda ändringar av innehållet i den verksamhet som medlen är avsedda för.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *regleringsbrev*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Utvärdering av Statens kulturråds medelsfördelning (mom. 10)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Statens kulturråds verksamhet m.m. som börjar med ”I Kulturrådets” och slutar med ”och verksamhet” bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion Kr275 (v) om att Statens kulturråd har stor makt över fördelningen av medel till teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, vissa folkrörelsernas verksamhet, centrumbildningar m.m. Detta medför att Kulturrådet har ett stort ansvar för att de statliga medlen fördelas på ett rättvist sätt. Bidragen till regionala institutioner bör, liksom tidigare, räknas upp med lönekostnadsindex. Konsekvenserna blir annars att personalen måste minskas när löner och kostnader stiger. Regeringen bör ges i uppdrag att utvärdera Kulturrådets medelsfördelning samt dess roll och ansvar för kartläggning, kunskapsuppbyggnad och information att läggas till grund för en geografiskt rättvis medelsfördelning i enlighet med de kulturpolitiska målen. Utvärderingens resultat skall kunna läggas till grund för fortsatta överväganden både om fördelningen av de statliga medlen och om verksamhetens innehåll. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr275 (v) yrkandena 2 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *utvärdering av Statens kulturråds medelsfördelning*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Regionala kulturråd (mom. 11)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Statens kulturråds verksamhet m.m. som börjar med ”Utskottet erinrar” och slutar med ”yrkande 25” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den oro som uttrycks i motion Kr275 (v) för att efterfrågan på kultur av olika slag minskar bland lokala arrangörer, t.ex. skolor, bibliotek och ålderdomshem. Det decentraliserade beslutsfattandet har brutit sönder de kontaktnät som fanns tidigare. Därför bör, som föreslås i motionen, en ny form av arrangörsstöd byggas upp genom inrättande av regionala kulturråd. Dessa råd bör också kunna överta en del av den medelsfördelning som i dag handhas av Kulturrådet. I sådana råd bör både arrangörer och kulturarbetare

vara representerade. Rådens beslut bör fattas i dialog med publik, arrangörer och kulturarbetare. Regeringen bör låta utreda förutsättningarna och formerna för sådana regionala kulturråds verksamhet. I utredningen bör även beaktas behovet av samordning med centrumbildningarnas verksamhet. Denna utrednings arbete bör samordnas med arbetet inom en sådan utredning om Kulturrådets roll och ansvar för en rättvis medelsfördelning, som förordas i reservation 6 till detta betänkande. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr275 (v) yrkande 25 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *regionala kulturråd*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Utredning om stödet till amatörkulturen (mom. 12)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Amatörkultur som börjar med ”Av denna” och slutar med ”34 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion Kr275 (v) yrkande 34 att bättre förutsättningar bör skapas för amatörkulturen. Amatörkulturen och situationen för människors eget skapande bör belysas i en översyn av samspel, roller och resursfördelning mellan folkbildningen, amatörkulturorganisationerna och kulturinstitutionerna. Översynen bör utgå från en grundsyn som innebär att amatörkulturen och den professionella kulturen befruktar varandra. Utredningen bör resultera i förslag som förbättrar möjligheterna för samverkan mellan professionella kulturarbetare och amatörer. Bl.a. bör övervägas utformningen av ett stöd för beställning av kompositioner och dramatiska verk utformade på ett sådant sätt att amatörkulturen utvecklas. Vidare bör formerna för ett utvecklat samarbete mellan amatörkulturen och etablerade tonsättare och dramatiker utredas. I utredningsarbetet skall också behandlas frågan om ungdomsbandens behov av repetitionslokaler. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr275 (v) yrkande 34 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *utredning om stödet till amatörkulturen*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Det statliga ansvaret för kulturpolitiken samt kulturens finansiering (mom. 2)

Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m) anför:

Vi har i motion Kr256 (m) yrkande 1 och i reservation 1 till detta betänkande utvecklat Moderata samlingspartiets syn på utgångspunkterna för kulturpolitiken, nämligen att kulturen skall stå fri i förhållande till de politiska beslutsfattarna och att den förda kulturpolitiken skall leda till kulturell mångfald och ge rika möjligheter för den enskildes eget val i ett kulturutbud av hög kvalitet.

I motionens yrkanden 8 och 9 läggs fram förslag – grundade på Moderata samlingspartiets utgångspunkter för kulturpolitiken – om avgränsningen av det statliga ansvaret för kulturpolitiken och om kulturens finansiering. Då utskottets majoritet har valt att inte stödja vårt förslag i motionens yrkande 1 om kulturpolitikens utgångspunkter, har vi avstått från att yrka bifall till motionens följdförslag i yrkandena 8 och 9. I det följande vill vi endast påminna om vad de senare motionsförslagen innebär.

I motionen anförts att statens ansvar för kulturen bör renodlas och tydliggöras. Staten bör ta ansvar för vissa dansscener, musikteatrar och orkesterinstitutioner i landet för att ett rimligt utbud skall kunna erbjudas i landets regioner. Det ekonomiska ansvaret för teatrar som inte är nationalscener bör på sikt helt tas över av regionala huvudmän. I motionen framhåller vi också att all biblioteksverksamhet utom de statliga forskningsbiblioteken bör vara kommunernas ansvar. Staten bör, framhålls det vidare i motionen, ha ett särskilt ansvar för väsentliga delar av det nationella kulturarvet, t.ex. beträffande nationalscener, arkiv och vissa museer. Ett genomarbetat förslag bör läggas fram om ansvarsmuseer på olika områden, även innefattande friluftsmuseer. De nationella, tidsbegränsade uppdragen bör enligt motionen utökas och spridas i hela landet och bygga på avtal med utsedda institutioner.

Kulturens finansiering, framhålls det i motionen, bör vila på många källor. De enskilda människorna – som redan bidrar till 75 % av kulturutgifterna – bör genom ett lägre skatteuttag få bättre ekonomiska möjligheter att själva välja vad de vill ta del av och betala för i kulturutbudet. Detta skulle dessutom minska kulturens beroende av skattefinansierade bidrag från det allmänna.

Bidragen från det allmänna bör enligt motionen lämnas på grundval av avtal mellan bidragsgivande instans och utförande institution.

I motionen framhålls att kulturen kan finansieras även genom bidrag från företag, antingen via fonder eller genom sponsringsavtal, genom donationer, gåvor, överskott på vissa lotterier som i dag bedrivs av AB Svenska spel, avdragsrätt för vård av kulturhistoriskt värdefulla byggnader m.m. Nya möjligheter att stödja kultur genom uppbyggnad av fonder bör enligt motionen

skapas. Genom ändringar av skattelagstiftningen borde intresset för kultursponsring tas till vara.

Vi har i motionen understrukt att tillgången på flera finansieringskällor är av betydelse för utvecklingen, mångfalden och kreativiteten inom kulturområdet. Mot denna bakgrund framhålls det också i motionen att Stiftelsen framtidens kultur borde återfå det ursprungligen avsedda oberoendet och att de nuvarande banden med den dominerande, statliga bidragsgivaren Statens kulturråd borde tas bort.

Bidrag från Statens kulturråd till enskilda projekt (mom. 8)

Ewa Larsson (mp) anför:

Utskottet avstyrker motion Kr274 (mp) yrkande 8 om att Kulturrådet bör lämna bidrag även till enskilda projekt och inte enbart till organisationer, grupper, institutioner m.m. Utskottet hänvisar till den praxis som utbildats med stöd av förordningar om Kulturrådets verksamhet. Jag har avstått från att yrka bifall till förslaget i motionen men vill ändå påpeka att denna praxis att inte ge bidrag till enskilda projekt enligt min uppfattning även torde ha sin grund i brist på tillräckliga medel till kulturverksamhet och till utveckling inom kulturområdet.

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	2
Utgångspunkter för kulturpolitiken.....	2
Ekonomisk tillväxt inom kulturnäringsen m.m.	6
De kulturpolitiska målen.....	8
Sponsring.....	8
Statens kulturråds verksamhet m.m.	9
Amatörkultur.....	12
Hemställan	14
Reservationer.....	16
1. Utgångspunkter för kulturpolitiken (mom. 1), (m)	16
2. Basstrukturer för kulturell frihet och utveckling m.m. (mom. 3), (kd).....	17
3. Efterfrågan inom kultursektorn (mom. 5), (v).....	17
4. De kulturpolitiska målen (mom. 6), (mp)	18
5. Regleringsbrev (mom. 9), (v).....	18
6. Utvärdering av Statens kulturråds medelsfördelning (mom. 10), (v).....	19
7. Regionala kulturråd (mom. 11), (v)	19
8. Utredning om stödet till amatörkulturen (mom. 12), (v).....	20
Särskilda yttranden	21
Det statliga ansvaret för kulturpolitiken samt kulturens finansiering (mom. 2), (m).....	21
Bidrag från Statens kulturråd till enskilda projekt (mom. 8), (mp).....	22